અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

==========

ગુજરાત હાઇકોર્ટ, અમદાવાદ ખાતે

ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૭૯/૨૦૦૩

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી કે.જે. ઠાકર

==========

૧	શું સ્થાનિક સમાચારપત્રોના પત્રકારોને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી આપી શકાય?	
૨	રિપોર્ટરને મોકલવામાં આવે કે નહીં?	
૩	શું માનનીય ન્યાયમૂર્તિઓ ચુકાદાની અંતિમ નકલ જોવા માગે છે?	
૪	શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણ અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઇ હુકમના અર્થઘટન અંગેનો કાયદાનો કોઇ મહત્વનો પ્રશ્ન સમાવિષ્ટ છે?	

==========

ગુજરાત રાજ્ય....અપીલકર્તા(ઓ)

વિરુદ્ધ

રફીકભાઈ શકુરભાઈ તાઈબાણી મેમણ અને

૨....સામાવાળા(ઓ)/પ્રતિવાદી(ઓ)

==========

ઉપસ્થિતિ:

અપીલકર્તા(ઓ) નં. ૧ તરફે એ.પી.પી. સુશ્રી મોનાલી ભટ્ટ

સામાવાળા(ઓ)/પ્રતિવાદી(ઓ) નં. ૧ – ૩ તરફે વકીલ શ્રી કે.આર. રાવલ

સામાવાળા(ઓ)/પ્રતિવાદી(ઓ) નં. ૧ – ૩ તરફે વકીલ સુશ્રી અમી એન. ભટ્ટ

==========

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી કે.જે. ઠાકર

તારીખ : ૨૦/૦૩/૨૦૧૫

મૌખિક ચુકાદો

૧. હાલની અપીલ મારફતે, અપીલકર્તા–રાજ્ય દ્વારા વિદ્વાન એડિશનલ સેશન્સ જજ, ત્રીજી ફાસ્ટ ટ્રેક કોર્ટ, ભાવનગર દ્વારા સ્પેશિયલ કેસ નં. ૨૦/૧૯૯૮ માં આપવામાં આવેલ તારીખ ૨૬.૦૯.૨૦૦૨ ના ચુકાદા અને હુકમને પડકારવામાં આવ્યો છે, જેના દ્વારા વિદ્વાન ટ્રાયલ જજે અત્રેના મૂળ આરોપી–સામાવાળાને કથિત ગુનાઓના આરોપોમાંથી નિર્દોષ છોડી મૂક્યા હતા.

૨. ફરિયાદપક્ષના કેસની ટૂંકી હકીકતો એવી છે કે તારીખ ૧૭.૦૬.૧૯૯૮ ના રોજ, સવારે આશરે ૬:૩૦ વાગ્યે, આ કેસના આરોપીઓ એસ.ટી. બસ સ્ટેશન, ભાવનગરના પ્લેટફોર્મ નં. ૩ પર પોતાના સામાન સાથે રાહ જોઈ રહ્યા હતા. તે સમયે, એસ.ટી. બસ સ્ટેન્ડ ખાતે ફરજ પરના કોન્સ્ટેબલે ફરિયાદીને જણાવ્યું, જેઓ 'એ' ડિવિઝન પોલીસ સ્ટેશનના વિસ્તારમાં પેટ્રોલિંગ ફરજ પર હતા, કે ત્રણ આરોપીઓ પોતાના સામાન સાથે પ્લેટફોર્મ નં. ૩ પર બેઠા હતા. ફરિયાદપક્ષનો વધુ કેસ એવો છે કે પોલીસને જોઈને આરોપીઓએ ભાગી જવાનો

પ્રયાસ કર્યો હતો. પેટ્રોલિંગ ફરજ પર અન્ય પોલીસકર્મીઓ પણ હતા. પોલીસે આરોપીઓને પૂછ્યું કે શું તેઓ ગેઝેટેડ ઓફિસરની હાજરીમાં પોતાની ઝડતી કરાવવા માંગે છે કે નહીં. ફરિયાદપક્ષનો વધુ કેસ એવો છે કે આરોપીઓએ તેમ કરવાનો વાંધો ઉઠાવ્યો હતો, અને તેથી, તેઓની ઝડતી કરવામાં આવી હતી. આરોપી નં. ૧ ના થેલામાંથી, ૭½ કિલો ગાંજો જપ્ત કરવામાં આવ્યો હતો અને આરોપી નં. ૨ ના થેલામાંથી, ૩ કિલો ગાંજો જપ્ત કરવામાં આવ્યો હતો અને આરોપી નં. ૩ ના થેલામાંથી, ૮ કિલો ગાંજો જપ્ત કરવામાં આવ્યો હતો. આમ, કુલ મળીને આરોપીઓ પાસેથી આશરે ૧૯ કિલો ગાંજો જપ્ત કરવામાં આવ્યો હતો. ત્યારબાદ, આરોપીઓ વિરુદ્ધ 'એ' ડિવિઝન ભાવનગર પોલીસ સ્ટેશનમાં ગુનો રજિસ્ટર નં. આઇ–સી.આર. નં. ૨૭૮/૧૯૯૮ થી ફરિયાદ નોંધાઈ હતી.

૩. તપાસ પૂર્ણ થયા બાદ, વિદ્વાન મેજિસ્ટ્રેટ કોર્ટ સમક્ષ ચાર્જશીટ દાખલ કરવામાં આવી હતી. આ કેસ માત્ર સેશન્સ કોર્ટ દ્વારા જ ચલાવવાપાત્ર હોવાથી, વિદ્વાન મેજિસ્ટ્રેટ કોર્ટે કોડ ઓફ ક્રિમિનલ પ્રોસિજર, ૧૯૭૩ (ટૂંકમાં "સીઆર.પી.સી.") ની કલમ ૨૦૯ હેઠળ સદર કેસને વિદ્વાન એડિશનલ સેશન્સ જજ, ત્રીજી ફાસ્ટ ટ્રેક કોર્ટ, ભાવનગરની કોર્ટમાં કમિટ કર્યો હતો જેને, ત્યારબાદ, સ્પેશિયલ કેસ નં. ૨૦/૧૯૯૮ તરીકે નોંધવામાં આવ્યો હતો. સામાવાળા–આરોપીઓએ ગુનાની કબૂલાત ન કરી હોવાથી અને કેસ ચલાવવાની માંગણી કરી હોવાથી, તેઓની સામે કથિત ગુનાઓ માટે કેસ ચલાવવામાં આવ્યો હતો.

૪. ટ્રાયલ સમયે, મૂળ આરોપીઓ સામે મૂકવામાં આવેલા આરોપો સાબિત કરવા માટે, ફરિયાદપક્ષે ૮ સાક્ષીઓની તપાસ કરી હતી તેમજ ફરિયાદપક્ષે ૧૪ દસ્તાવેજી પુરાવા પણ રજૂ કર્યા હતા.

૫. ટ્રાયલના અંતે અને સીઆર.પી.સી. ની કલમ ૩૧૩ હેઠળ આરોપીઓનું નિવેદન નોંધ્યા બાદ તથા ફરિયાદપક્ષ અને બચાવપક્ષ તરફથી કરવામાં આવેલી દલીલો સાંભળ્યા બાદ, વિદ્વાન એડિશનલ સેશન્સ જજ, ત્રીજી ફાસ્ટ ટ્રેક કોર્ટ, ભાવનગરે આરોપીઓને તેમની સામે મૂકવામાં આવેલા તમામ આરોપોમાંથી નિર્દોષ છોડી મૂક્યા હતા. ટ્રાયલ પૂર્ણ થતાં, સેશન્સ કોર્ટે સામાવાળા–આરોપીઓને નિર્દોષ છોડી મૂકતો ચુકાદો અને હુકમ પસાર કર્યો હતો.

૬. વિદ્વાન સેશન્સ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ ઉપરોક્ત ચુકાદા અને હુકમથી વ્યથિત અને અસંતુષ્ટ થઈને, અપીલકર્તા–રાજ્ય દ્વારા હાલની ક્રિમિનલ અપીલ દાખલ કરવામા આવેલ છે.

૭. વિદ્વાન એ.પી.પી. એ ભારપૂર્વક રજૂઆત કરી હતી કે ફરિયાદી અને અન્ય સાક્ષીઓના પુરાવા જોતાં, એ વાજબી શંકાથી પર સાબિત થાય છે કે આરોપીઓના કબજામાંથી આશરે ૧૯ કિલો ગાંજો જપ્ત કરવામાં આવ્યો હતો.

તેણીએ વધુમાં રજૂઆત કરી હતી કે કેમિકલ એનાલાઇઝરના રિપોર્ટ પરથી એ સાબિત થાય છે કે આરોપીઓ પાસેથી જપ્ત કરવામાં આવેલ મુદ્દામાલ ગાંજો હતો. તેણીએ વધુમાં રજૂઆત કરી હતી કે વિદ્વાન ટ્રાયલ જજે ગેઝેટેડ ઓફિસરની હાજરીમાં આરોપીઓની ઝડતી કરવામાં આવી ન હતી તેવા કારણોસર આરોપીઓને નિર્દોષ છોડવા જોઈતા ન હતા. તેણીએ વધુમાં રજૂઆત કરી હતી કે વિદ્વાન ટ્રાયલ જજે આ કેસમાં કોઈ સ્વતંત્ર સાક્ષીઓની તપાસ કરવામાં આવી નથી તેવા કારણોસર આરોપીઓને નિર્દોષ છોડી મૂકવામાં ભૂલ કરી છે. તેણીએ વધુમાં રજૂઆત કરી હતી કે વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે એવું ઠરાવવામાં ભૂલ કરી છે કે તપાસ કરનાર અધિકારી એન.ડી.પી.એસ. એક્ટની કલમ ૪૨ ની જરૂરિયાતનું પાલન કરવામાં નિષ્ફળ રહ્યા હતા. તેણીએ વધુમાં રજૂઆત કરી હતી કે વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે એવું ઠરાવવામાં ભૂલ કરી છે કે આરોપી વ્યક્તિઓ પાસ કે પરમિટ ધરાવ્યા વિના મુદ્દામાલના કબજામાં મળી આવ્યા હતા અને તેના દ્વારા, નિર્દોષ છોડવાનો વાદગ્રસ્ત ચુકાદો અને હુકમ પસાર કરવામાં ભૂલ કરી છે. વિદ્વાન એ.પી.પી. એ વધુમાં રજૂઆત કરી હતી કે આ ક્રિમિનલ અપીલ મંજૂર કરવી જરૂરી છે અને વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ વાદગ્રસ્ત ચુકાદો અને હુકમ કાયદેસર અમાન્ય ઠેરવી રદ કરવો જરૂરી છે.

૮. તેની સામે, સામાવાળા–આરોપીઓ તરફેના વિદ્વાન વકીલે ટ્રાયલ કોર્ટના ચુકાદા અને હુકમનું સમર્થન કરતા રજૂઆત કરી હતી કે સદર હુકમ ફરિયાદપક્ષ દ્વારા રેકોર્ડ પર રજૂ કરાયેલા પુરાવાની મૂલવણી કર્યા પછી પસાર કરવામાં આવ્યો

હતો અને તેથી, આ કોર્ટ દ્વારા તેમાં કોઈ દખલગીરી કરવાની જરૂર નથી. –તેથી, વિદ્વાન વકીલે વિનંતી કરી હતી કે હાલની અપીલ રદ કરવી જરૂરી છે અને વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ વાદગ્રસ્ત ચુકાદો અને હુકમ બહાલ રાખવો જરૂરી છે. પોતાની રજૂઆતના સમર્થનમાં, તેમણે નીચેના ચુકાદાઓ પર આધાર રાખ્યો હતો:

(૧) સ્ટેટ ઓફ રાજસ્થાન વિ. પરમાનંદ અને અન્ય (એ.આઇ.આર. ૨૦૧૪ સુપ્રીમ કોર્ટ ૧૩૮૪);

(૨) ગુરજંત સિંહ ઉર્ફે જંતા વિ. સ્ટેટ ઓફ પંજાબ (૨૦૧૩ એ.આઇ.આર. એસ.સી.ડબલ્યુ. ૬૦૭૪);

(૩) સુખદેવ સિંહ વિ. સ્ટેટ ઓફ હરિયાણા (એ.આઇ.આર. ૨૦૧૩ સુપ્રીમ કોર્ટ ૯૫૩);

(૪) રમણભાઈ બેચરભાઈ રામી વિ. ગુજરાત રાજ્ય (૨૦૦૨ (૩) જી.એલ.આર. ૨૧૦૦);

એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે, ઉપરોક્ત બાબતોને ધ્યાને લેતા, આ અપીલ રદ કરવી જોઈએ અને નીચેની કોર્ટનો ચુકાદો અને હુકમ બહાલ રાખવો જોઈએ.

૯. મેં અપીલકર્તા–રાજ્ય તરફેના વિદ્વાન એ.પી.પી. અને સામાવાળા–આરોપીઓ તરફેના વિદ્વાન વકીલની દલીલો સાંભળી છે અને રેકોર્ડ પરની સામગ્રીનું અવલોકન કર્યું છે.

૧૦. ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ નિર્દોષ છોડવાના હુકમ સામે આ કોર્ટ દ્વારા અપીલની સુનાવણીનું નિયમન અને સંચાલન કરતા સિદ્ધાંતો, સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા અસંખ્ય ચુકાદાઓમાં ખૂબ જ સંક્ષિપ્તમાં સમજાવવામાં આવ્યા છે. ***એમ.એસ. નારાયણ મેનન @ મણી વિ. કેરળ રાજ્ય અને અન્ય (૨૦૦૬) ૬ એસ.સી.સી. ૩૯*** ના કેસમાં, સર્વોચ્ચ અદાલતે નિર્દોષ છોડવાના હુકમ સામેની અપીલમાં હાઇકોર્ટની સત્તાઓનું વર્ણન કર્યું છે. સદર ચુકાદાના પેરા–૫૪ માં, સર્વોચ્ચ અદાલતે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે;

> *"૫૪. ગમે તે સંજોગોમાં હાઇકોર્ટે અપીલને નિર્દોષ છોડવા સામેની અપીલ ગણીને હાથ પર લીધી હતી, તે વાસ્તવમાં રિવિઝનલ હકુમતનો ઉપયોગ કરી રહી હતી. નિર્દોષ છોડવાના ચુકાદા સામે અપીલ સત્તાનો ઉપયોગ કરતી વખતે પણ, હાઇકોર્ટે કાયદાના સુસ્થાપિત સિદ્ધાંતો ધ્યાનમાં રાખવા જોઈતા હતા કે જ્યાં બે મંતવ્યો શક્ય હોય, ત્યાં અપીલ અદાલતે નીચેની કોર્ટ દ્વારા નોંધવામાં આવેલા નિર્દોષ છોડવાના તારણમાં દખલ કરવી જોઈએ નહીં."*

૧૧. વધુમાં, ***ચંદ્રપ્પા વિ. કર્ણાટક રાજ્ય, (૨૦૦૭) ૪ એસ.સી.સી. ૪૧૫ માં અહેવાલિત*** ના કેસમાં, સર્વોચ્ચ અદાલતે નીચેના સિદ્ધાંતો નિર્ધારિત કર્યા હતા;

"૪૨. ઉપરોક્ત ચુકાદાઓ પરથી, અમારા સુવિચારિત મતે, નિર્દોષ છોડવાના હુકમ સામેની અપીલ સાથે કામ કરતી વખતે અપીલ અદાલતની સત્તાઓ અંગે નીચે મુજબના સામાન્ય સિદ્ધાંતો ઉદ્ભવે છે;

[૧] અપીલ અદાલત પાસે તે પુરાવાની સમીક્ષા કરવાની, પુનઃ મૂલવણી કરવાની અને પુનઃ વિચારણા કરવાની સંપૂર્ણ સત્તા છે કે જેના પર નિર્દોષ છોડવાનો હુકમ આધારિત છે.

[૨] કોડ ઓફ ક્રિમિનલ પ્રોસિજર, ૧૯૭૩ આવી સત્તાના ઉપયોગ પર કોઈ મર્યાદા, પ્રતિબંધ કે શરત લાદતી નથી અને અપીલ અદાલત પોતાની સમક્ષના પુરાવા પર હકીકત અને કાયદા બંનેના પ્રશ્નો પર પોતાના તારણ પર પહોંચી શકે છે.

[૩] વિવિધ અભિવ્યક્તિઓ, જેમ કે, "મહત્વપૂર્ણ અને અનિવાર્ય કારણો", "સારા અને પર્યાપ્ત આધારો", "ખૂબ જ મજબૂત સંજોગો", "વિકૃત તારણો", "દેખીતી ભૂલો", વગેરેનો હેતુ નિર્દોષ છોડવા સામેની અપીલમાં અપીલ અદાલતની વ્યાપક સત્તાઓને મર્યાદિત કરવાનો નથી. આવા શબ્દપ્રયોગો પુરાવાની સમીક્ષા

કરવાની અને પોતાના તારણ પર પહોંચવાની અદાલતની સત્તાને ઘટાડવા કરતાં નિર્દોષ છોડવાના હુકમમાં દખલગીરી કરવા પ્રત્યે અપીલ અદાલતના અનિચ્છાભાવ પર ભાર મૂકવા માટે "ભાષાકીય અલંકારો" ના સ્વરૂપમાં વધુ છે.

[૪] અપીલ અદાલતે, જોકે, ધ્યાનમાં રાખવું જોઈએ કે નિર્દોષ છૂટવાના કિસ્સામાં આરોપીની તરફેણમાં બમણી ધારણા રહેલી છે. પ્રથમ, ફોજદારી ન્યાયશાસ્ત્રના મૂળભૂત સિદ્ધાંત હેઠળ તેને નિર્દોષતાની ધારણા ઉપલબ્ધ છે કે જ્યાં સુધી સક્ષમ અદાલત દ્વારા ગુનેગાર સાબિત ન થાય ત્યાં સુધી દરેક વ્યક્તિ નિર્દોષ માનવામાં આવશે. બીજું, આરોપીએ પોતાની નિર્દોષ મુક્તિ મેળવી લીધી હોવાથી, તેની નિર્દોષતાની ધારણા ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા વધુ પુષ્ટિ પામે છે, પુનઃ સમર્થિત થાય છે અને મજબૂત બને છે.

[૫] જો રેકોર્ડ પરના પુરાવાના આધારે બે વાજબી તારણો શક્ય હોય, તો અપીલ અદાલતે ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા નોંધવામાં આવેલા નિર્દોષ છોડવાના તારણમાં ખલેલ પહોંચાડવી જોઈએ નહીં."

૧૨. આમ, એ સુસ્થાપિત સિદ્ધાંત છે કે અપીલ સત્તાઓનો ઉપયોગ કરતી વખતે, જો રેકોર્ડ પરના પુરાવાના આધારે બે વાજબી તારણો શક્ય હોય તો પણ, અપીલ અદાલતે ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા નોંધવામાં આવેલા નિર્દોષ છોડવાના તારણમાં ખલેલ પહોંચાડવી જોઈએ નહીં.

૧૩. ***ગોવા રાજ્ય વિ. સંજય ઠાકરાન અને અન્ય, (૨૦૦૭) ૩ એસ.સી.સી. ૭૫ માં અહેવાલિત*** ના કેસમાં પણ, સર્વોચ્ચ અદાલતે આવા કેસોમાં હાઈકોર્ટની સત્તાઓનો પુનરોચ્ચાર કર્યો છે. સદર ચુકાદાના પેરા–૧૬ માં, અદાલતે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે;

> *"૧૬. ઉપરોક્ત ચુકાદાઓ પરથી, એ સ્પષ્ટ થાય છે કે નિર્દોષ છોડવાના હુકમ સામેની અપીલમાં સત્તાઓનો ઉપયોગ કરતી વખતે અપીલ અદાલત સામાન્ય રીતે નિર્દોષ છોડવાના હુકમમાં ત્યાં સુધી દખલગીરી કરશે નહીં જ્યાં સુધી નીચેની અદાલતનો અભિગમ કોઈ દેખીતી ગેરકાયદેસરતાથી દૂષિત ન હોય અને જે તારણ પર પહોંચવામાં આવ્યું છે તે કોઈપણ વાજબી વ્યક્તિ દ્વારા પહોંચી શકાય તેવું ન હોય અને, તેથી, તે નિર્ણયને વિકૃત ગણાવવો પડે. માત્ર એટલા માટે કે બે મંતવ્યો શક્ય છે, અપીલ અદાલત એવું મંતવ્ય નહીં અપનાવે જે નીચેની અદાલત દ્વારા આપવામાં આવેલા ચુકાદાને ઉલટાવી નાખે. જોકે, અપીલ અદાલત પાસે પુરાવાની સમીક્ષા કરવાની સત્તા છે જો તેનો એવો અભિપ્રાય હોય કે નીચેની અદાલત દ્વારા પહોંચવામાં આવેલ તારણ વિકૃત છે અને અદાલતે કાયદાની દેખીતી ભૂલ કરી છે અને રેકોર્ડ પરના મહત્વપૂર્ણ*

પુરાવાને અવગણ્યો છે. આવા સંજોગોમાં, અપીલ અદાલત પર એક ફરજ લાદવામાં આવે છે કે રેકોર્ડ પર મૂકવામાં આવેલી સામગ્રીના આધારે ન્યાયી નિર્ણય પર પહોંચવા માટે પુરાવાની પુનઃ મૂલવણી કરવી જેથી જાણી શકાય કે જેના પર આરોપ મૂકવામાં આવ્યો છે તે ગુનો આચરવામાં આરોપીઓમાંથી કોઈ સંડોવાયેલ છે કે કેમ."

૧૪. સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા ***ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્ય વિ. રામ વીર સિંહ અને અન્ય (૨૦૦૭ એ.આઇ.આર. એસ.સી.ડબલ્યુ. ૫૫૫૩)*** અને ***ગીરજા પ્રસાદ (મૃતક) તેમના વારસદારો મારફતે વિ. મધ્ય પ્રદેશ રાજ્ય (૨૦૦૭ એ.આઇ.આર. એસ.સી.ડબલ્યુ. ૫૫૮૯)*** ના કેસોમાં પણ સમાન સિદ્ધાંત નિર્ધારિત કરવામાં આવ્યો છે. આમ, નિર્દોષ છોડવાના હુકમ સામે આ કોર્ટ જે સત્તાઓનો ઉપયોગ કરી શકે છે, તે સુસ્થાપિત છે.

૧૫. ***લુના રામ વિ. ભૂપત સિંહ અને અન્ય ((૨૦૦૯) એસ.સી.સી. ૭૪૯)*** ના કેસમાં, સર્વોચ્ચ અદાલતે પેરા–૧૦ અને ૧૧ માં નીચે મુજબ ઠરાવ્યું છે;

"૧૦. હાઇકોર્ટે નોંધ્યું છે કે ફરિયાદપક્ષનું કથન સ્પષ્ટપણે વિશ્વસનીય ન હતું. કહેવાતા કેટલાક પ્રત્યક્ષદર્શી સાક્ષીઓએ જણાવ્યું હતું કે મૃતકનું મૃત્યુ એટલા માટે થયું હતું કારણ કે એક આરોપી દ્વારા તેની ઘૂંટી મરડી નાખવામાં આવી હતી. અન્ય લોકોએ કહ્યું કે તેનું ગળું દબાવવામાં આવ્યું હતું. ફરિયાદપક્ષનો એવો કેસ હતો કે ઈજાગ્રસ્ત સાક્ષીઓને બસમાંથી

બહાર ફેંકી દેવામાં આવ્યા હતા. જે ડૉક્ટરે પોસ્ટમોર્ટમ કર્યું હતું અને સાક્ષીઓની તપાસ કરી હતી તેમણે સ્પષ્ટપણે જણાવ્યું હતું કે બસ ચાલુ હાલતમાં હોય ત્યારે કોઈ વ્યક્તિને બસમાંથી બહાર ફેંકી દે તે શક્ય નથી.

૧૧. નિર્દોષ છોડવાના ચુકાદા સામેની અપીલના માપદંડોને ધ્યાનમાં લેતા, અમે આ અપીલમાં દખલગીરી કરવા પ્રેરાતા નથી. હાઇકોર્ટના દૃષ્ટિકોણને વિકૃત ગણી શકાય નહીં અને તે પુરાવા પર એક સંભવિત દૃષ્ટિકોણ છે."

૧૬. સર્વોચ્ચ અદાલતના તાજેતરના ચુકાદામાં પણ ***મુક્કૈયા અને અન્ય વિ. રાજ્ય, પોલીસ ઇન્સ્પેક્ટર મારફતે રજૂઆત, તામિલનાડુ (એ.આઇ.આર. ૨૦૧૩ એસ.સી. ૩૨૧)*** ના કેસમાં, સર્વોચ્ચ અદાલતે પેરા–૪ માં નીચે મુજબ ઠરાવ્યું છે:

"૪. એ બાબત નિર્વિવાદ છે કે ટ્રાયલ કોર્ટે, ફરિયાદપક્ષ અને બચાવપક્ષ દ્વારા રજૂ કરાયેલા મૌખિક અને દસ્તાવેજી પુરાવાની મૂલવણી કરીને, આરોપીઓ સામે મૂકવામાં આવેલા આરોપોના સંબંધમાં તેઓને નિર્દોષ છોડી મૂક્યા હતા. રાજ્ય દ્વારા કરવામાં આવેલી અપીલ પર, હાઇકોર્ટે, વાદગ્રસ્ત હુકમ દ્વારા, સદર નિર્ણયને ઉલટાવી દીધો હતો અને આરોપીઓને ઇ.પી.કો. ની કલમ ૩૪ સાથે વાંચતાં કલમ ૩૦૨ હેઠળ દોષિત ઠેરવ્યા હતા અને આજીવન સખત કેદની સજા ફટકારી હતી. અપીલકર્તાઓ તરફેના વકીલે ખૂબ ભારપૂર્વક જણાવ્યું હોવાથી કે હાઇકોર્ટે નિર્દોષ છોડવાના હુકમને દોષસિદ્ધિમાં ફેરવીને પોતાની હકુમતની મર્યાદા વટાવી દીધી છે, તેથી ચાલો આપણે નિર્દોષ છોડવાના હુકમ સામે દાખલ

કરવામાં આવેલી અપીલમાં હાઇકોર્ટના કાર્યક્ષેત્ર અને સત્તાનું વિશ્લેષણ કરીએ. આ અદાલતે શ્રેણીબદ્ધ ચુકાદાઓમાં વારંવાર ઠરાવ્યું છે કે પ્રથમ અપીલ અદાલત તરીકે હાઇકોર્ટ, નિર્દોષ છોડવા સામેની અપીલ સાથે કામ કરતી વખતે પણ, સમગ્ર પુરાવાઓની ઝીણવટભરી તપાસ કરવા માટે હકદાર હતી, અને તેવી જ રીતે બંધાયેલી પણ હતી, અને જો જરૂર જણાય તો સમગ્ર પુરાવાની પુનઃ મૂલવણી કરવા માટે પણ, જોકે દખલગીરી કરવાનું પસંદ કરતી વખતે માત્ર અદાલતને રેકોર્ડ પરના પુરાવાના આધારે ગુના અંગે સંપૂર્ણ ખાતરી મળવી જોઈએ અને માત્ર એટલા માટે નહીં કે હાઇકોર્ટ માત્ર એક વધુ સંભવિત અથવા ભિન્ન દૃષ્ટિકોણ લઈ શકતી હતી. ઉપરોક્ત સિવાય, જ્યાં સુધી અપીલની વિચારણાના વ્યાપ અને ઊંડાણની બાબતનો સંબંધ છે, ત્યાં સુધી માત્ર એટલા માટે અપીલ સાથે કામ કરવાના અભિગમમાં કોઈ ભેદભાવ કે તફાવતની કલ્પના કરવામાં આવી નથી કારણ કે એક દોષસિદ્ધિ સામે હતી અથવા બીજી નિર્દોષ છોડવા સામે હતી. [જુઓ રાજસ્થાન રાજ્ય વિ. સોહન લાલ અને અન્ય, (૨૦૦૪) ૫ એસ.સી.સી. ૫૭૩]"

૧૭. એ પણ સુસ્થાપિત કાનૂની સ્થિતિ છે કે નિર્દોષ છોડવાની અપીલોમાં, જ્યારે નીચેની અદાલત દ્વારા દર્શાવવામાં આવેલા કારણો ન્યાયી અને યોગ્ય જણાય છે, ત્યારે અપીલ અદાલતે ચુકાદો ફરીથી લખવાની કે નવા કારણો આપવાની જરૂર હોતી નથી. આવો સિદ્ધાંત સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા ***કર્ણાટક રાજ્ય વિ. હેમારેડ્ડી (એ.આઈ.આર. ૧૯૮૧ એસ.સી. ૧૪૧૭)*** ના કેસમાં નિર્ધારિત કરવામાં આવ્યો છે, જેમાં નીચે મુજબ ઠરાવવામાં આવ્યું છે;

"...આ અદાલતે ગિરિજા નંદિની દેવી વિ. બિગેન્દ્ર નંદિની ચૌધરી (૧૯૬૭) ૧ એસ.સી.આર. ૯૩ : (એ.આઇ.આર. ૧૯૬૭ એસ.સી. ૧૧૨૪) માં અવલોકન કર્યું છે કે પુરાવા પર અપીલ અદાલતની એવી ફરજ નથી કે તે પુરાવાના કથનનું પુનરાવર્તન કરે અથવા ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલા કારણોને ફરીથી દોહરાવે, જે અદાલતના નિર્ણય સામે અપીલ કરવામાં આવી છે તેણે આપેલા કારણો સાથે સામાન્ય સહમતિ દર્શાવવી સામાન્ય રીતે પૂરતી ગણાશે."

૧૮. તાજેતરના ચુકાદામાં, નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતે ***શિવશરણપ્પા અને અન્ય વિ. કર્ણાટક રાજ્ય (જે.ટી. ૨૦૧૩ (૭) એસ.સી. ૬૬)*** માં નીચે મુજબ ઠરાવ્યું છે:

"એ બાબત કે અપીલ અદાલત સમગ્ર પુરાવાની પુનઃ મૂલવણી કરવા માટે સક્ષમ છે, તેમ છતાં, અમુક અન્ય સિદ્ધાંતોનું પણ પાલન કરવાનું રહે છે અને એ બાબત ધ્યાનમાં રાખવાની રહે છે કે નિર્દોષ મુક્તિ એ નિર્દોષતાની બમણી ધારણામાં પરિણમે છે."

૧૯. આ હકીકતોના પ્રકાશમાં, મુદ્દામાલ કબજે કરતી વખતે તેના પરના સીલનો યોગ્ય ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો નથી અને દસ્તાવેજી પુરાવા પણ યોગ્ય રીતે સાબિત થયા નથી. એન.ડી.પી.એસ. એક્ટની કલમ ૫૦ અને પ્રોહિબિશન એક્ટની જોગવાઈઓનું યોગ્ય રીતે પાલન કરવામાં આવ્યું નથી અને વિદ્વાન ટ્રાયલ જજે સદર કલમની યોગ્ય રીતે ઝીણવટભરી તપાસ કરી છે. વિદ્વાન ટ્રાયલ

જજે આશરે આઠથી વધુ સાક્ષીઓની તપાસ કર્યા પછી અને રેકોર્ડ પરના પુરાવાનું અવલોકન કરતી વખતે, સામાવાળા–આરોપીઓને યોગ્ય રીતે નિર્દોષ છોડી મૂક્યા છે. વિદ્વાન ટ્રાયલ જજે ગેઝેટેડ ઓફિસરની હાજરીમાં આરોપીઓની ઝડતી કરવામાં આવી ન હતી તેવા કારણોસર અને આ કેસમાં કોઈ સ્વતંત્ર સાક્ષીઓની તપાસ કરવામાં આવી નથી તેવા કારણોસર પણ આરોપીઓને યોગ્ય રીતે નિર્દોષ છોડી મૂક્યા છે. તપાસ કરનાર અધિકારી એન.ડી.પી.એસ. એક્ટની કલમ ૪૨ ની જરૂરિયાતનું પાલન કરવામાં નિષ્ફળ રહ્યા હતા. વિદ્વાન ટ્રાયલ જજે તપાસ કરનાર અધિકારીની જુબાની તપાસ્યા પછી એવા તારણ પર પહોંચ્યા કે ફરિયાદ યોગ્ય ન હતી. સામાવાળા–આરોપીઓ તરફેના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા ટાંકવામાં આવેલા ઉપરોક્ત ચુકાદાઓમાં ઠરાવવામાં આવેલા સિદ્ધાંતને ધ્યાને લેતાં, આ અપીલ રદ કરવા યોગ્ય છે અને વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ વાદગ્રસ્ત ચુકાદો અને હુકમ બહાલ રાખવો જરૂરી છે. વિદ્વાન એ.પી.પી. એન.ડી.પી.એસ. એક્ટની કલમ ૪૨ ની જોગવાઈઓનું યોગ્ય રીતે પાલન કરવામાં આવ્યું હતું તે દર્શાવીને આરોપ સાબિત કરી શક્યા નથી. હું વિદ્વાન એ.પી.પી. ની એ રજૂઆત સ્વીકારવા અસમર્થ છું કે આ એવો કેસ છે કે જ્યાં હું વિદ્વાન ટ્રાયલ જજના ચુકાદાને ઉલટાવવા માંગતો હોઉં કે જે એક સુસંગત કારણોવાળો ચુકાદો છે, અને તેમાં કોઈ વિકૃતિ નથી. સાક્ષીઓનો પુરાવો પણ આ કોર્ટને ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા લેવાયેલા દૃષ્ટિકોણ કરતાં અલગ દૃષ્ટિકોણ લેવાની મંજૂરી આપશે નહીં. વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે, પેરાગ્રાફ–૧૪ અને ૧૫ માં મુદ્દાની ચર્ચા કરતી વખતે અને રેકોર્ડ પરના પુરાવાની મૂલવણી કરીને, આરોપીઓને

યોગ્ય રીતે નિર્દોષ છોડી મૂક્યા છે. એવું ફલિત થાય છે કે ચુકાદામાં કોઈ વિકૃતિ નથી. વિદ્વાન એ.પી.પી. દ્વારા કરવામાં આવેલી એ રજૂઆત સ્વીકારવા હું અસમર્થ છું કે ચુકાદામાં યોગ્ય પુરાવાની મૂલવણીનો અભાવ છે અને તેણીએ અપીલમાં રજૂ કરાયેલા કારણો પર આ કોર્ટનું ધ્યાન દોર્યું છે. તેથી, આ અપીલ રદ કરવા યોગ્ય છે.

૨૦. મને જણાય છે કે ટ્રાયલ કોર્ટે, રેકોર્ડ પરના પુરાવાને ધ્યાનમાં લેતી વખતે, આરોપી વ્યક્તિઓને યોગ્ય રીતે નિર્દોષ છોડી મૂક્યા છે. ટ્રાયલ કોર્ટે અવલોકન કર્યું છે કે ફરિયાદપક્ષ દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલા પુરાવામાં વિવિધ વિસંગતતાઓ રહેલી છે. ટ્રાયલ કોર્ટે તપાસની સત્યતા પર શંકા વ્યક્ત કરી છે. પુરાવા અને તપાસમાં ક્ષતિઓ રહેલી છે જે ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા અવલોકન કરવામાં આવી છે. વધુમાં, આ બનાવ વર્ષ ૧૯૯૮ નો છે અને મને ટ્રાયલ કોર્ટના નિર્ણયને ઉલટાવવા માટે કોઈ મજબૂત કારણ જણાતું નથી. બાબતના તે પરિપ્રેક્ષ્યમાં, ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા લેવાયેલા દૃષ્ટિકોણમાં ખલેલ પહોંચાડવાની જરૂર નથી.

૨૧. તેથી, મારો સુવિચારિત અભિપ્રાય છે કે આરોપી સામે મૂકવામાં આવેલા આરોપમાંથી તેને નિર્દોષ છોડવામાં ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા નોંધવામાં આવેલા તારણો સંપૂર્ણપણે ન્યાયી અને યોગ્ય છે અને સદર તારણો નોંધવામાં, તેના દ્વારા કોઈ ગેરકાયદેસરતા કે ક્ષતિ આચરવામાં આવી નથી. હું ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા આપવામાં

આવેલા કારણો અને પહોંચેલા તારણો સાથે સંપૂર્ણપણે સહમત છું. ટ્રાયલ કોર્ટના ચુકાદા અને હુકમમાં કોઈ દખલગીરી અનિવાર્ય જણાતી નથી.

૨૨. ઉપરોક્ત ચર્ચાઓને ધ્યાનમાં લેતા, મારો અભિપ્રાય છે કે વિદ્વાન ન્યાયાધીશે વાદગ્રસ્ત ચુકાદો અને હુકમ પસાર કરવામાં કોઈ ભૂલ કરી નથી. આથી, હાલની અપીલ રદ કરવા યોગ્ય છે.

૨૩. પરિણામે, અપીલ નિષ્ફળ જાય છે અને ***રદ કરવામાં આવે છે***. ટ્રાયલ કોર્ટનો તારીખ ૨૬.૦૯.૨૦૦૨ નો ચુકાદો અને હુકમ બહાલ રાખવામાં આવે છે. આરોપીઓના જામીન અને જામીનખત, જો કોઈ હોય તો, મુક્ત થાય છે. આર. એન્ડ પી. સંબંધિત ટ્રાયલ કોર્ટને તુરંત જ પરત મોકલી આપવામાં આવે.

(કે.જે. ઠાકર, ન્યાયમૂર્તિ)

રાકેશ/

This is an AI-Assisted Translation.

==========

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

==========